

PREDNISTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (Lokarna I. nadstr.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50, mesečna K 1.50; za Nemčijo celoletno K 21.60; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petivrstica 20 vin., pogojen prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Inzerate sprejema upravništvo. Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste.

Posamezne številke po 6 vin.

Štev. 213.

V Ljubljani, v torek dne 20. februarja 1912.

Leto II.

Po Aehrenthalovi smrti.

Grof Aehrenthal je mrtev, njegov naslednik je živ. Tako je na svetu. Stare generacije se morajo umikati mlajšim, in zaradi smrti se morajo posameznika ne more zastati življenje narodo, tudi če bi bil največji tisti, ki ga polagajo na oder. Aehrenthal ni bil ne največji, ne najmanjši. Pravična sodba o njem se bo pač izrekla šele v poznejših časih, kadar ne bo vse kar je v zvezi z njim in z njegovo politiko, več tako blizu, da vidi oko večinoma le eno plat.

Ali Aehrenthal bo pokopan, pa bodi sodba o njem kakršnakoli. Pokopan bo slavnostno, z žalobnim bleskom, ki je tudi v cesarski prestolnici nekaj izrednega. Politika pa se bo vodila dalje. In važnejše od pogrebne pompa, od nekrologov in kritičnih sodb je vprašanje, kakšno bo delo v bodočnosti. Kaj prinese Berchtoldova era?

Cesarsko ročno pismo, s katerim je bila sprejeta Aehrenthalova demisija, je izrecno priznavalo tudi njegovo politiko. To se seveda lahko smatra in se mora smatrati za migljaj, ki velja tudi pokojnikovemu nasledniku. Ne samo njemu; to je res. Ali njemu veljajo vsaj poleg drugih. In ker izza Bosne in Hercegovine sedaj pač ni dežele, ki bi jo imela Avstrija anektirati, se more glavni stavek v cesarskem ročnem pismu pač nanašati le na ono poznejšo politiko, zaradi katere je moral zdaj mrtev mož prenašati največ napadov v času, ko je bil kal smrti že v njegovem telesu. Napoveduje se torej še zanprej politika miru.

Če bi bila zgodovina tako enostavna kakor stavek, ki se zapiše na papir, bi bilo to zelo lepo in pomirjevalno. Ljudstvo v Avstriji, naj že pripada kateremukoli narodu, si želi miru. Želi si ga, ker ga potrebuje. Vojna je brutalna prikazen v človeški zgodovini, nekulturna in nečloveška, barbarska in nemoralna. Ali najstrožja etična obsodba je ne bi zabranila, če bi bila potrebna. Toda ljudstvo je ne potrebuje, ker mu ne more nič koristiti, prinesla pa bi mu neizmerno škodo in nesrečo.

Kljub temu je v državi nedvomno močna struja, ki sili na vojno. Dejstva, ki so tako očitna, se ne spravijo z nobenim utajevanjem s sveta. Kriza zadnjega leta, pisava vojaških, klerikalnih in še nekaterih drugih časopisov, govori klerikalnih veljakov v delegacijah in pri drugih prilikah so zadostni dokazi iz struje. In da je v zelo visokih krogih pri posameznikih, četudi ne pri mnogih, bojevitost razpoloženje, ve vsakdo, ki je le količjak odvisen od njih. Ta smer si prizadeva na vso moč, da bi dobila odločilen vpliv na zunanjo politiko, in posledica je večno spletkarstvo.

Aehrenthalova smrt je bila dolgo pričakovana. Le ker so vedeli, da ni daleč do katastrofe, so hujskači zadnji čas mirovali. Prirodna pravila bi izgubila svoj pomen, če se ne bi zdaj, ko stopa drug mož na izpraznjeno mesto, iznova začele intrige.

Profesionalna diplomacija se od nekdanj smatra za umetnost, ki ne more izhajati brez spletkarstva. V Aehrenthalovi dobi se je to pokazalo na tak način, da človek ni več verjel koledarju, ker se mu je zdelo nemogoče, da bi se take reči godile v dvajsetem stoletju. Intriga

se je družila s provokaterstvom, rabila je sredstva najreakcionarnejše policije, delala je po vzorih slabih beričev, ki bi za vsako ceno radi prišli do kakšne veljave, pa se zato poslužuje vsakega orodja, ki ga mora doseči, tudi odioznega, tudi zločinskega.

Začelo se je v Bosni in Hercegovini z veleizdajniškimi procesi. Oddaljenemu človeku so se zdele »zarote«, zaradi katerih so se morali zagovarjati posamezni Srbi v okupiranih deželah, mogoče in verjetne. Fantastov je tudi dandanes na svetu, nezadovoljnosti z avstrijsko upravo, ki je bila absolutistična in avtokratična do kosti, je bilo dovolj; zakaj ne bi sanjarski malkontenti posnemali karbonarov? Velike pomisleke so zbužali le procesi sami na sebi, izvršeni pred vojaškimi sodišči in zaključeni z drakonskimi sodbami. Bosna in Hercegovina sta bili takrat pač v avstrijski administraciji, toda ne še avstrijski deželi in nerazumljivo je bilo, kako se more v tem položaju rabiti pojem veleizdajstva.

Ali prišlo je hujske. Veleizdajniški procesi so se prenesli na Hrvaško in tukaj so dobili ogromne dimenzije. Kako se je ravnalo z obtoženci, kako so se vodile razprave, kako so se izrekale sodbe — to so posebne reči. Hrvaškim justičnim grozotam pa je sledil Friedjungov proces na Dunaju, ki se je zaključil s strahovito, vso Evropo presenečujočo blamažo. Obenem pa je dal ta proces povod za razkritja o naši diplomaciji na Balkanu, zlasti v Belgradu. In tu ni šlo več za evropsko blamažo, temveč za velikanski evropski škandal.

Spletkarstva zunaj, spletkarstva doma — to je ornamentika naše zunanje politike, kateri se ne more izogniti misel v trenutku, ko prevzame nov mož njeno vodstvo. In poraja se vprašanje: Ali je ta novi mož dostopen vplivom intrigantov, ali se jih zna ubraniti in s kakšno energijo? Ali je ta mož vajen hoditi po ravnih potih, ali ima sam nagnenje za kljukaste steze?

Vprašanje, ki zelo diši po absolutizmu. Kakšen je mož? ... Vse upanje in ves strah je navezan na osebo. Pravijo, da je bil Aehrenthalov učenec, drugi pripovedujejo, da je prestolonaslednikov zaupnik. Veliko je slišati o tem, da ima dobre stike na Ruskem. Kdo ve, kaj bodo še vse pripovedovali o njem bližnje dni in pozneje?

A vedno le on, grof Berchtold, minister. Tudi za notranje stvari imamo ministre. A tu se obračajo oči vedno na parlament. Če je državni zbor sposoben, ne bo škoda slabih ministrov prevelika, zakaj parlament jim bo postavil stolček pred vrata. Zunanji minister ni odgovoren nobenemu ljudskemu zastopu, zunanja politika je svetišče, v katero nima ljudstvo dostopa.

V tem tiči nevarnost. In minila ne bo nevarnost, dokler si ljudstvo ne pribori na zunanjo politiko enakega vpliva kakor na notranjo. Dokler ga ne dobi, je absolutizem nekoliko omiljen, odpravljen pa ne.

Burian demisionira.

Skupni finančni minister baron Burian je vložil demisijo. Ker je grof Berchtold po svoji volji ogrski državljani, bi bila dva skupna ministra izmed treh Ogra, ako bi tudi Burian ostal. Tako razlagajo njegovo demisijo. In na zunanji je videti povsem verjetna, ker ni bila nikdar taka navada, da bi pripadala dva skupna ministra ogrski državi polovici.

Mogoče pa je, da ima baron Burian vendar tudi druge vzroke za svoj odstop. Lahko bi jih imel. Zakaj pravzaprav je bil zanj že davno čas, da bi se bil poslovil.

Skupni finančni minister je tudi vrhovni gospodar Bosne in Hercegovine, nekakšen bosanski podkralj. V tej lastnosti si je baron pridobil vsesplošne antipatije in utrljil tako kritiko svojega delovanja, da bi bil moral že davno dobiti naslednika, če bi bili skupni ministri dejansko odgovorni parlamentom, ali pa če bi imel baron Burian vsaj tanjšo kožo.

V Bosni je bil Burian prvi naslednik Kallayev. Nadaljeval je v okupiranih, sedaj anektiranih pokrajinah tendenčno madjarsko politiko. Najbolj znana je pač protekcija, ki jo je izkazal madjarski banki za odkup bosanskih kmetov. Takrat se je dvignil v Avstriji orkan ogorčenja proti Burianu, v dunajskem parlamentu so se krščanski socialci in slovenski klerikalci potili, da ga v delegacijah strmoglavijo in o Burianovi demisiji se je že pisalo kakor o gotovem dejstvu. Ali klerikalna razburjenost je bila teatralna. Dobili so migljaj, da naj jo utolažijo v svoji duši, pa so jo utolažili, kakor je zahtevala režija. Soglasni sklep avstrijskega parlamenta je ostal neizvršen in državni zbor je bil po zaslugi vladnih strank za blamažico bogatejši.

Vsled svojega absolutističnega nagnjenja je prišel baron Burian večkrat tudi z načelniki bosanske deželne vlade v konflikt. Vojni poveljnik, ki je doslej šef deželne vlade, bi imel biti po njegovih nazorih le reprezentant za slavnostne politike. Vse niti pa je hotel imeti zbrane v rokah civilnega adlatuša, ki je bil kreator Burianova in je moral vedno plesati, kakor je potegnil Burian.

Krepko se je temu opiral zlasti Potiorek, ki je imel hude spore zaradi tega. Tudi o gospodarstvu v Bosni in Hercegovini, o gozdnih prodajah, o privilegijah za posamezne kapitalistične tvrdke itd. je prihajalo več in več sumljivih reči na dan. Burian je mirno trpel take reči in zato je bil njegov odstop že davno opravičen.

Med kandidati, ki bi mogli priti v poštev kot Burianovi nasledniki; imenujejo v prvi vrsti tržaškega namestnika princa Hohenloha, potem Koerberja, Bilinskega.

Malo odgovora.

V številki 180. in 181. »Zarje« je sodrug dr. Tuma v članku »Šolske družbe in tržaška dež. konferenca« zapisal: »Inteligentje naši, ki so stópili v socialnodemokratsko stranko, morajo predvsem učiti pouk pa je dejanstven le, kadar je resničen.«

In res dr. Tuma v tem članku uči na vse strani. Svoj delež je dobil dr. Ferfolja, pa tudi jaz nisem odšel prazen. Zalosten zaradi tega nisem bil — nasprotno, zadovoljen sem bil, da je s tem doživel veselje sodr. Milost; kajti uresničilo se je njegovo prerokovanje:

»Tri doktorje imamo v stranki, pa se že kregajo... Ti doktorji se kregajo. Dobro se, da se le med seboj! Pa če se pripravijo, ali je pa stvar, zaradi katere prepir teče, vredna, da se pripravimo?«

Dejal bi, da je.

Prvotno, na konferenci v Trstu, se je zdelo, da imamo opraviti s stvarjo, ki je le politična, taktična. Kot bi šlo zgolj za vprašanje, ali so trije socialno demokratični zastopniki v tržaškem mestnem svetu prav glasovali ali ne, ko se je razpravljalo o podpori Lege Nazionale in družbe Cirila in Metoda.

Pozneje se je stvar razvila in postala nekako principielnega pomena za socialne demokrate na Slovenskem. Začelo se je razmotrivati, kakšno stališče naj slovenska socialna demokracija zavzame napram takozvanim šolskim družbam.

Da se deželna konferenca v Trstu ni mogla pečati s principiellno stranjo tega dogodka, ki se je primeril in trž. mestnem svetu, je bilo le naravno in logično ter prav nič doktrinarsko. Dež. konferenca je bila na stvari le toliko interesirana, kolikor se ji je zdelo potrebno, da se izrazi, ali se ji zdi postopanje mestne delegacije socialno demokratične stranke v Trstu pravilno ali ne. Konferenca si ni mogla prisvajati oblasti, da sklene, pa če tudi le provizorično, kaj načelnega, kar bi naj vezalo postopanje cele stranke ali tudi le postopanje socialno demokratične frakcije v mestnem svetu. Take oblasti dež. konferenca ni imela, pa naj si bi bila sklicana zato, da se bavi s šolskim vprašanjem in s stališčem socialno demokratičnih zastopnikov. Razpravljala je o vsem tem lahko in prav je, da je razpravljala; sklepov, ki bi bili za katera g obvezni, pa ni mogla storiti. Zato jih tudi ni storila.

Konferenca je hotela in morala izraziti svoje mnenje, pa nič več. Konferenca je vedela, da o principiellnih rečeh ne more nič veljavnega ukrepati. Zato pa je dr. Dermotu imel čisto prav trdeč, da konferenca ne more postavljati principov, ampak da je za to poklican strankin zbor. Da človeku to edino pravilno stališče pride na misel, za to še ni treba nobene doktrinarnosti. Deželna konferenca res ni kompetentna za razsojanje o tem vprašanju, pač pa za razpravljanje. In proti razpravljanju se ni postavil nihče.

Toda dr. Tuma piše v omenjenem članku, da je konfer. vendarle sodila in obsodila one tri socialno demokratične delegate, ki so v mestnem svetu glasovali za podporo Legi in proti družbi.

Če kje, velja tu: Qui bene distinguit, bene docet. Dr. Tuma pa slabo uči, ker slabo razlikuje. Zato se mu zdi opravičeno očitanje sofistike dr. Dermotu. Pa se moti!

Kaj pravi bistvo resolucije?

»... izjavlja konferenca, da ne soglašajo glasovanjem tistih socialno demokratičnih poslancev, ki so v mestnem svetu tržaškem dne 2. decembra glasovali proti podpori družbi sv. Cirila in Metoda, niti z utemeljevanjem glasovanja; dež. konferenca nalaga bodočemu političnemu odboru, da v takih in enakih slučajih doseže sporazumno postopanje z italijansko socialno demokratično stranko v Trstu.«

In zdaj bi rad vedel, kdo je sofist: tisti, ki pravi, da je ta resolucija sodila in obsodila dr. Pucherja, ali oni, ki pravi, da se to ni zgodilo, marveč da je konferenca le povedala svoje neobvezno mnenje, da se s tem glasovanjem in njega utemeljevanjem ne strinja? Res rad bi vedel...

Zdi se mi, da so v trž. mestnem svetu dne 2. decembra bili še trije drugi socialno demo-

EMILE ZOLA: Rim.

(Dalje.)

»O, gospodje so povsem mirni,« je zaključil ves navdušen. »Nemci ne bodo imeli tu kaj zbadati in ne bodo tukaj postavljali vse na glavo, kakor so delali na foru, kjer človek sploh nič več ne ve in ne razume, odkar so prišli s svojo znanostjo nadenj.«

Pierre se je smehljaj, in njegovo zanimanje se je še povečalo, ko je stopal za njim preko polomljenih stopnic in lesenih, čez jame napetih mostov v razvaline Septimija Severa. Palača se je dvigala na južnem rtu Palatina in je nadvladala ulico Appia in vse rimsko polje tja do nedogledne daljave. Nič ni ostalo od nje razven podzidja s podzemskimi palačami, varovanih z oboki teras, s katerimi so razširili planjavo hribova, ko je postala preozka. A to razkrito podzidje je zadostuje, da si človek napravi sliko veličanstvene palače, katero je nosilo; tako ogromno in mogočno je ostalo s svojo neuničljivo snovjo.

Tukaj se je dvigalo glasovito Septizonium, stolp s sedmerimi nadstropji, ki je izginil šele v štirindesetem stoletju. Tukaj je še s ciklopskimi arkadami podprta terasa, s katere se odpira prekrasen razgled. Potem ni nič kakor kup debelih napol razpadlih zidov, zevajoča brezdna sredi udrtih stropov, vrste neskončnih hodnikov in neizmernih dvoran, o katerih se ne ve, čemu so služile. Vse te od nove uprave v dobrem redu ohranjene, pometane in od plevla osnažene razvaline so izgubile svoj divje romantični značaj, pa so dobile nekakšno golo, mračno veličino. Ali žarki živega solca so zlatili staro zidovje, prodrali skozi razpokline v globočino črnih dvoran in oživljali s svojim bleščočim praškom nemo otožnost tega mrtvega veličanstva, ki ga grebejo iz zemlje, kjer je stoletja počivalo. Preko starega, rdečkastega, iz opeke in malte sestavljenega, svoje sijajne marmorne odeje oropanega zidovja je polagal škrlatni plašč solca vnovič cesarsko glorio.

Pierre je romal še poldrugo uro okrog in še imel ogledati množico prednjih palač na planjavi, proti severu in vzhodu.

»Vrniti se morava,« je dejal vodnik. »Vidite, vrtovi vile Mills in samostan svetega Bonaventure nama zapirajo pot. Šele tedaj se bo moglo tukaj skozi, kadar se razkrije z izkopavanjem vso to stran. Oh, gospod abbé, da ste se šli le pred petdesetimi leti izprehajati po Palatinu! Videl sem načrte iz onega časa. Tu ni bilo nič drugega kakor vinogradi, nič kakor majhni, z mejami prepleteni vrtovi, prava Campagna, resnična puščava, kjer niste srečali žive duše. Kdo bi bil mislil, da spe vse te palače tu spodaj!«

Pierre mu je sledil. Stopala sta zopet mimo Avgustove hiše, šla nazaj in vstopila v hišo Flavijevce. Bila je ogromna, še napol skrita pod sedenjo vilo in imela neštete velike in male dvorane, zaradi katerih so se še vedno pripravili, čemu so se rabile. Za prestolno dvorano, za sodno, za obednico in za prestol se je zdelo, da so dognani. Ali vse drugo je bila igra fantazije, zlasti kar se tiče tesnih privatnih prostorov. Raznatega ni bil ne en zid cel; nič ni videti kakor tupatam razgrnjen fundamente, okružene temeljne zidove, ki označujejo na tleh načrt poslopja. Edina kakor po čudežu ohranjena razvalina pripada hiši, ki jo imajo za Livijino; poleg oronih sosednih palač je videti čisto majhna, in tri njene dvorane s stenskiimi slikami, s čudovito svežimi cveticami in sadovi, so še kakor nedotaknjene. Kar se tiče Tiberijeve hiše, ni videti ne enega kamna. Njeni ostanki so kriti pod krasnim javnim vrtom, s katerim se nadaljujejo na planoti stari farniški vrtovi; in poleg od Caligulove hiše nad forom in kakor od hiše Septimija Severa ni nič drugega več kakor ogromna podzidja, oporni stebri, nakupičena nadstropja, visoke arkade, ki so nosile palačo, velikanske kleti, kjer so stanovali slugi in straže in se neprenehoma bavili s pojedinami. Na vsej tej nad mestom se vzpenjajoči višavi ni bilo torej nič drugega kakor komaj znatni sledovi, obširna, siva in gola, s cepinom prekopana in

s kosci zidovja posuta zemljišča, in treba je bilo truda učmaješe fantazije, da se je mogel dvigniti starodavni cesarski sijaj, ki je nekdanj tukaj vladal.

Kljub temu je vodnik nadaljeval svoje razlage z mirnim prepričanjem, kazoč v praznoto, kakor da bi se še dvigali monumeti pred njim. »Tukaj sva zdaj na Palatinskem trgu. Vidite, na levi je pročelje Domicijanove palače, na desni pa pročelje Caligulove. Če se pa obrnete, imate ravno pred seboj hram Jupitra Statorja, Sacra Via je držala do tega trga pa skozi Porta Mugionis, stara vrata prvotnega Rima.«

Ustavil je besedo in pokazal z roko na severozapadno stran hriba.

»Kakor opazate, niso Cezarji ničesar gradili na tej strani. Očividno so morali respektirati zelo stare spomenike izpred ustanovitve Rima, ki jih je ljudstvo častilo. To sta bila od Evanderja in Arkadijevcev zgrajena hrama zmag, Lupercale, katero sem vam pokazal, skromna, iz bičevja in prsti zgrajena Romulova koč. Vse to, gospod abbé, so zopet našli, in kar nič ni dvomiti o tem, naj pravijo Nemci, kar hočejo.«

Ali naenkrat je zaklical s takim obrazom, kakor da je pozabil na najvažnejše:

»Na koncu morava pogledati še podzemeljski hodnik, kjer je bil Caligula umorjen.«

Stopila sta v dolg pokrit hodnik, kamor pošilja solnce dandanes vesele žarke skozi razpokline. Nekaj okrasov in mozaikov je še videti. Zato ni ta prostor nič manj mračen in samotni; kakor ustvarjen je za tragično grozo. Glas starega vojaka je zvenel bolj zamolklo; pripovedoval je, kako se je polastila Caligule, vračajočega se od palatanskih iger, nenadoma volja, da se spusti sam v ta hodnik, hoteč prisostvovati svetim plesom, ki so jih plesali ta dan mladi Azijati. In tako se je zgodilo, da je mogel vodja zarotnikov Chereas v temi prvi zabosti v trebuch. Tuleč je hotel cesar zbežati. Ali tedaj so planili nani morilci, njegove kreature, njegovi najbolj ljubljani prijatelji, vsi, pa so ga vrgli na tla in mrevarili in bodli, v tem ko je on blazen od strahu in besnosti tulil kakor ži-

val, ki jo koljejo, da je bil ves temni, zatohli hodnik poln njegovega glasu. Ko je bil mrtev, je bilo zopet vse tiho, in morilci so v grozi zbežali.

Poset klasičnih razvalin Palatina je bil končan. Ko je bil Pierre zopet gori, ni imel druge želje, kakor da bi se iznebil svojega vodnika in ostal sam na tem prijaznem, sanjavem vrtu, ki je pokrival vrh nad mesto se vzpenjajočega hriba. Skoraj tri ure je bil tekal okrog in ves čas je čmrljal ta debeli, enakomerni glas mimo njegovih ušes ter mu ni odpuštil ne enega kamna. Zdaj se je vrnil vrli mož zopet s svojim prijateljstvom do Francije in dolgovestno razkladal bitko pri Magenti. Z dobrosrčnim nasmehom je sprejel srebrnik, ki mu ga je duhovnik dal, pa je začel z bitko pri Solferinu. Bila je nevarnost, da ne bo tega ne konca ne kraja, ko je slučaj privedel neko damo, ki je želela pojasniti. Takoj jo je šel spremljat.

»Lahko noč, gospod abbé. Vun greste lahko skozi Caligulovo palačo. Pa veste, da so držale tajne, v zemljo vkopane stopnice od te palače do hiše Vestalk doli na foru. Našli jih niso, ali tukaj morajo biti.«

Oh, kakšna sladka olajšava je bila to, ko je bil Pierre končno zopet sam in je mogel za trenotek sesti na marmornato klop na vrtu! Tukaj je bilo le nekoliko skupin dreves, zelenik, cipres, palm, ali krasni zimski hrasti, vsi zeleni, pod katerimi je bila klop, so dajali temno, čudovito osvežujočo senco. Čar je izhajal tudi iz sanjave samotne, iz trepetajočega molka, ki se je dvigal iz teh starih tal, prepojenih od zgodovine. Nekdanj so farniški vrtovi s svojimi logi izpreminjali ta del griča v prijazno bivališče; močno poškodovana poslopja vile so še tukaj in nedvomno si je ta kraj ohranil nekaj posebnega, ljubkega. Dih renesanse vese je še vedno kakor božanje skozi bleščeče listje zimskih hrastov. Človek je tukaj sredi preteklosti, sredi lahokrilega ljudstva vizij, pod plavajočim dihom nešteti pod rušo spečih generacij.

kratični zastopniki, ki so se pri glasovanju zadržali drugače nego dr. Puecher in njegova tovariša. Nad temi tremi poslanci se ni nihče izpodtakel in jih tudi resolucija ne omenja, dasi tudi niso glasovali za podporo Družbi sv. Cirila n Metoda.

Če bi bil dr. Puecher pri glasovanju posne- mal te tri svoje tovariše, bi deželna konferenca ne bi imela prilike baviti se s tem vprašanjem, niti bi ji ne bilo treba izrekat, v čem in s kom soglašala ali ne soglašala.

To je že dokaz, da konferenca ni sodila niti obsodila.

Drugi dokaz pa je ta, da je konferenca iz- rečno naročila političnemu odboru, ki se je po- tem na zboru izvolil, da v bodoče v takih in enakih slučajih doseže sporazumno postopanje z italijansko socialno demokratično stranko v Trstu. Ali ne sledi nujno iz tega, da konferen- ca ni nikogar hotela obsoditi in da tudi ni ni- kogar obsodila? Zato se tudi dr. Puecherju ne bo treba tudi v bodoče ozirati na to »obsodbo« in bo lahko zopet glasoval po svoji glavi, dok- ler mu kompetentna instanca ne določi nič principielno in taktično drugega.

Sofistika je torej sklepanje, da če rečem, da ne soglašam, sem s tem obenem povedal, da obsojam in preklinjam. Sofistika je tako skle- panje tem bolj, ker se konferenca ni postavila nič proti ostalim trem socialno demokratičnim poslancem. Kje pa je zapisano, da mora resolu- cija, ki se sprejme na kakšnem zborovanju, na vsa usta in vse povedati naravnost, kar je po- trebno v konkretnem primeru? Ali se indirek- tno ne da in ne more nič reči?

Tako tudi tržaška resolucija pravi le, da je bila večina, ki je resolucijo sprejela, drugačnega mnenja, nego dr. Puecher, ni pa v nič dajala dr. Puecherjevega mnenja in tudi svojega ni pozitivno precizirala. Konferenca se je hotela zgolj varovati, da bi ji ne bi kdo očital dr. Puecherjevega naziranja. Svojega prepričanja pa konferenca zato ni odela v pozitivno obliko, ker ni hotela preudicirati ali prekludirati eventualne- mu sklepu strankinega zbora, kateri edini more tu določevati. S tega stališča se je tudi popolno- ma pravilno naglašalo, da se ne sme pripisovati ti tržaški aferi prevelika važnost in posebej ne še kak poseben izreden političen učinek. Vsled tega je bilo odveč, če je kdo stigmatiziral to resolucijo kot ponesrečen političen čin. Ako že hočemo, je to kulturno političen čin; tega pa se nam ni treba sramovati, ker ni bil ponesre- čen niti nepotreben. Bil je plodonosen. Ako bi ne bil rodil drugega, nego da je povzročil to polemiko o stališču socialno demokratične stranke napram privatnim šolskim družbam, bi že to zadoščalo, da mu pripisujemo zgodovinski po- men za naše razmere in za razvoj naše stran- ke. So namreč sile, ki so močnejše od obstoje- čih razmer, pa naj si bodo te razmere še tako in in lapidarno fiksirane v programih in izjavah in sklepkih. Tako silo vidim jaz v narodnostnem čutu in v narodnosti. Oči pred tem dejstvom zapirati, bi bilo nespametno. Poglejmo v oči re- alnosti in vravnajmo svoje dejanje in nehanje raje po tem, kar je. nego po tem, kar naj bi bilo. Pečajmo se več z narodnostjo in narodnostnimi problemi; saj zato še ni treba, da smo narod- njakariji in šovinisti! Dr. Dermota.

Bosanski nemiri.

Sarajevo, 18. februarja.

Hrvaška despotija je našla odmev tudi tu- kaj in je danes zahtevala v Sarajevu človeško žrtev.

Tukajšnja policija, ki je znana zaradi svoje brutalnosti zlasti vsled svojih nastopov proti socialistom, je zvedela, da se nameravajo neke demonstracije po shodu, ki je bil sklican v zna- menje solidarnosti s Hrvati in protesta proti Cuvajevi avtokraciji in ogrski politiki, pa je že na vse zgodaj mobilizirala vso svojo silo. Na poziv vlade je bilo tudi vojaštvo v kasarnah kon- signirano. Okrog 9. se je zbrala pred katoliško stolno cerkvijo velika množica, ki je prepevala. Policija je po stari šegi takoj zahtevala, naj se razide. To pa prvič ni bilo mogoče tako hitro,

kakor bi bila policija hotela, in drugič ljudstvo ni uvidelo zakaj ne bi smelo mirno demonstri- rati.

Policija je takoj izgubila mirno kri. Kakor jo poznamo od mnogih spopadov z delavci, bo zdaj zopet tarnala, da je bila napadena. Doslej je svoje brutalnosti še vedno zagovarjala s tem, da so jo obmetavali s kamenjem in da so strelja- li z revolverji nanjo. Morda bo zdaj trdila, da so imeli demonstranti kanone.

V nepotrebnem boju, ki ga ima policija na vesti, je bil ubit mohamedanski dijak Sahim Agić. Razburjeno množico je to do skrajnosti razdražilo, pa se je proti policijskim sabljam branila s kamenjem, vsled česar je bil tudi neki policist ranjen. Čuje se, da je bila na trgu sežga- na mala madjarska zastava in da je policija ba- je zaradi tega naskočila ljudstvo. Resnica je, da se je ves sprevod od shoda do cerkve v redu izvršil ter so se čuli samo protestni klici. Šele na trgu se je zbudil v policiji ves stari fanatizem.

Ker ni mogla policija potem nič opraviti proti razburjeni množici, je poslala po vojaštvo, ki je z orožjem razganjalo ljudstvo. Ves dan so bile potem patrolje po ulicah, dasi se ni mir poz- neje nikjer kalil.

V saboru.

Sarajevo, 19. februarja. Včerajšnji dogodki so našli danes odmev v bosanskem saboru. Na današnji seji so vse stranke podale sledečo slo- vesno izjavo:

»Poslanci v saboru Bosne in Hercegovine, enodušno prejšinjeni od čustev indignacije nad samovoljnostjo režima, s katero se v kraljevini Hrvaški teptajo ustavne in državljanske pravice, izražajo bratske simpatije svojim tovarišem v hrvaškem saboru ter zapuščajo v znak svoje- ga globokega ogorčenja zbornico.«

Vsi poslanci so zapustili zbornico, tako da je bilo nadaljevanje seje potem nemogoče.

NOVICE.

* **Avtomobilna nezgoda.** V Parizu se je zgodila lordu in članu angleške gosposke zbor- nice Howardu težka avtomobilna nezgoda. Lordov avtomobil se je zaletel v železniški vlak, ki ga je v velikem loku pahnil v stran. Lord in njegov šofer sta se težko poškodovala.

* **Troje detomorov.** V Namourju na Fran- coskem so prišli vdovo Boulinetovo in njeno 18letno hčer. Hči je bila pred par dnevi porodila otroka, ki ga je s svojo materjo pokopala v ka- pelici na pokopališču. Ko so oblasti preiskovale kapelico, so našle okostnjaka še dveh otrok. Dognali so, da je bila v obeh slučajih mlada Boul- net mati otrok. Otroci so bili prišli na svet v zadnjih treh letih in jih je pomorila mati.

* **Smrt 117letnega starčka.** V irski vasi Killeighu je umrl v četrtek 1. t. m. mož, ki je bil eden najstarejših ljudi na zemlji. Umrl se imenuje Martin Dunne in je bil star 117 let in 6 mesecev.

* **Kultura zgornjih deset tisočev.** Novo- jorški listi poročajo o »originalnem« plesu, ki ga je priredil zadnji dan januarja znani ameri- škiki večkratni milijonar Edvard Russel v ho- telu ktijskega dela mesta. Edvard Russel je bil najel za ples velik hotel in povabil vse de- narne mogočnjake nanj. Hotel je bil kar naj- el za dva dni. Naslov plesni slavnosti je bil »Ples apavev v kitajskem delu mesta.« Udele- ženci so morali priti v kitajski obleki. Pred ples- om je milijonarska gospoda večerjala najkusu- nejše kitajske slaščice. Plesno godbo je oskrbo- val kitajski orkester. Ob 2. se je pričel pravi ples. Za prvi ples je angažiral Russlov znanec soprog milijonarja Sommra; plesalca sta prav- kar izvajala drzne kretnje, ko se je nenadoma navalil Sommer v plesalca svoje soproge, potegnil nož in se pripravljal, da mu preče- že vrat. V naslednjem hipu so ugasnile električne luči, gostov se je polastila velika groza; toda čez par hipov so zažarele luči v jarkem sijaju. Sommrova žrtev je ležala na tleh in se vila v krvavi mlaki. Že je bilo nekaj dolarških princes blizu nezavesti, ko je nenadno planila v splo- šno prepadenost in grozo z razposajenimi akor- di kitajska godba in »umorjenec« se je dvignil

ter zaplesal z divjimi skoki po dvorani. Osu- plost se je umaknila »nepopisni veselosti«, pod vtiskom katere se je družba milijonarskih mo- gotcev zabavala do konca »izredno posrečene veselice« — Namišljeno grozodejstvo — to je bil vrhunec zabave »iminitne gospe«. Kul- tura zgornjih deset tisočev...

* **Med Eskimi v Grönlandiji.** Znani šved- ski raziskovalec severnega tečaja Oton Nord- enskjöld je bil že večkrat pohitel v ledene kraje na severu naše zemlje in raziskoval njih zna- menitosti. Pred kratkim je imel o teh krajih na Dunaju predavanje, kjer je pripovedoval o onih krajih in njih prebivalcih. Leta 1909 se je peljal s parnikom do zahodne Grönlandije. V precej severno ležečem Holstenborgu je stopila maj- hna ekspedicija na suho, da biva za nekaj ča- sa v tej eskimski naselbini. Holstenborg ima jako slikovito lego; napreje opaziš z morja ka- mentitna viš, za katerimi se skriva prava esk- imska vas. Iz tal poganjajo samo travnatne bil- ke, zelišča in nizke rastline, ki se plazijo po tleh. Kadar prilume prvi zimski viharji, je tudi tega borgega rastlinskega življenja konec. V tej ma- li naselbini je imel Nordenskjöld priliko, da je opazoval redek naravni pojav: dne 17. junija je solnce popolnoma mrknilo. Eskimi so bili že brali v svojih koledarjih, kdaj mrkne solnce, in so si preiskrbeli z dimom počrnelega stekla, da so lahko neovirano opazovali nebesni pojav. Iz Holstenborga je ekspedicija nadaljevala po- tovanje v takozvanem ženskem čolnu, ki je bil zelo prostoren. Ker je bil čoln lahek in izgotov- ljen iz kože, so ga brez težave nesli po suhem. Ekspedicijo je vodila pot mimo prekrasnih fjor- dov in resnih, veličastno slikovitih pokrajin skozi dolg fjord v notranjost dežele, do veli- kega ledu v notranjosti dežele, ob mnogih je- zeri brez odtoka. Najprej so se morali voziti 40 kilometrov daleč po reki v notranjost in po- tem je bilo treba peš prekoračiti še 70 kilome- trov, kar so dovršili v dveh dneh. Med potovan- jem ni nikdar snežilo, toplota se je včasih dvignila do 20 stopinj gorkote. Nikdar ni Nor- denskjöld na tečajnem potovanju vročina ta- ko nadlegovala kakor tedaj. Tla so bila pregr- njena s smaragdno zeleno travo iz zelene trave in često so se pojavljale črede severnih jelenov. Eskimi so posnemali njih glasove in jim moleli nasproti drogove, da bi jih jeleni smatrali za rogove; s tem so jelene privabili in polovili. Ker ekspedicija ni bila pripravljena na daljšo pot, se je morala vrniti. Krenila je proti jugu in čez dva tedna je bila v Holstenborgu. Odtod je šla še južneje do Godthaaba, v bližini kate- rega so sledovi starodavne kulture, ko so pred tisočimi leti zasadii deželo Vikingi po Erikom Rdečim. Prelestne pokrajine čarajo potovalca. Z gor se pomikajo ledniki in na jugu se blesti zelenje edinega Grönlandskega gozda, ki ob- stoji iz skupine majhnih dreves. Pri Godthaabu so tudi rudniki in zlasti pridobivanje kriolita ima dežela mnogo zahvaliti; s kriolitom napra- vijo toliko dobčka, da lahko nastavljajo zdrav- nike, ustanavljajo šole in skrbje za druge pro- svetne potrebe. Prebivalci Godthaaba, edi- nega »mesta« na Grönlandiji, so osem mese- cev ločeni od sveta; toda vedno si poiščejo pri- liko, da se zabavajo s svojimi listi in književ- nostjo, ki se vedno bolj širi, kajti razmeroma le malo Grönlandcev ne zna brati in pisati. Da- si je priroda na severu resna in mračna, ven- dar ni mogla odvzeti Eskimom njih veselega, otroškega značaja, ki jim daje priložnost za vedno sveže veselje.

* **Govorica gosi.** Medtem ko smo smatrali gaganje gosi za neprijeten vrišč, se je posrečilo učenjaku, da je v tem gaganju zasledil sledove nekakšne govornice. Dr. O. Heinrich je pričel se- stavke »Življenje in govornica gosi«, v katerem sporoča nad vse zanimiva opazovanja. Dr. Hein- roth piše: »Svarilni klic ali krič groze krične gos s kratkim, skozi nos izgovorjenim »gang«. Kadar se gosi pomikajo naprej in hočejo člane ene družine opozoriti, naj ne zaostanejo, tedaj spravi- lje iz grla trikrat do sedemkrat potihoma svoj »gang«. Kadar hoče oditi večji oddelek skupno na pot, tedaj se sporazumi z glasovi »džirbžarb«. Ako so gosi jezne ali če so v strahu, tedaj si- kajjo. Nadvse zanimivi so podatki dr. Heinricha

o ljubezenskem življenju gosi, ki žive v popol- noma enoženskih »zakonih«. Zakoni se sklepajo pozimi in sicer med samskimi gosi, kajti gosak in gos, ki sta že sklenila enkrat zvezo, ostaneta vse življenje skupaj, ako ju ne loči višja moč. Kadar se začne zbujsati nagon za ploditev, tedaj po- tapljajo gosaki vpricho gosi glavo in vrat pod vodo, kakor bi hoteli kaj iskati. Pri tem plavajo s posebno ponosno vzravnanim telesom. Pogosto odplava gosak v tej ponosni vzravnosti daleč od izvolenke, ali gos dobro ve, da njej velja vse to nervozno ponosno kretanje in odgovarja zaljubljenemu gosaku z enakimi, čeprav ne tako lepo in pravilno izvedenimi kretanji. Nikakor ni nujno, da bi po t-h kretanjah že prišlo do združitve; pogosto plavajo gosi zopet narazen. Ali sčasoma je stvar resnejša. Gosak je vedno v bližini svoje izvolenke in lahko opazujemo tudi združitve. Kljub temu pa se gosi še ne poroče; gos in gosak imata lahko po več razmerij, ne da bi bila »mož« in »žena«. Šele kadar ima ljube- zenski parček skupni zmagoslavni krič, ga lahko smatramo za združena.

Govorje kmečkemu hlapcu na sta- ra leta!

Bilo je v četrtek, dne 15. februarja t. l. ob 1. uri popludne, ko je pripeljal na južni kolodvor v Gradcu osebni vlak iz Köflacha. Potniki so že izstopili iz vozov, kar prineseta dva nosilca na stolu sedečega starega moža in sporočita službojučemu stražniku na peronu, da je star- ček bolan in ga je treba prenesti v bolnico. Bolnega starčka so nato prenesli v takozvano rešilno sobo na južnem kolodvoru, odkoder so brzojavno obvestili rešilni oddelek, naj pre- pelje onemoglega moža v splošno bolnico. Re- šilna družba je to odklonila z utemeljitvijo, da ne prevažata bolnikov. Stražniku ni ostalo dru- gega kakor da je obvestil splošno bolnico o prihodu bolnega moža, ki ga je dala s kolodvo- ra prepeljati v bolnico.

Iz poselske knjižice starega kmečkega hlapca.

Nad eno uro je ležal stari mož na zofi v rešilni sobi. Začetkoma mu je bilo hladno v preveč zakurjeni sobi; kmalu pa se je na us- njati zofi ogrel in bilo mu je tako blagodejno, da ni več mislil na svoje nadloge. Saj je bilo prvič, da je ležal na zofi. Pri njem je bila tudi snaha, revna žena iz Gratkorna, ki ga je bila spremljala na poti.

Starček je bil zelo slaboten; mučno bi bilo zanj, ako bi ga hoteli izprašati, kaj je vse do- živel in pretrpel na svetu. Ampak pri sebi je imel poselsko knjižico, iz katere se je lahko spoznalo, kaj je počel na svetu.

Filip Fommer, tako se je imenoval bolni kmečki hlapec, je bil rojen leta 1839 v Freesenu pri Arnfelsu na Zgornjem Štajerskem. Iz nje- gove poselske knjižice, ki mu je bila izstavljena dne 11. januarja 1860 v Hardeggju, je razvidno, da je služil od 1. januarja 1860 za kmečkega hlapca pri posestnikih po raznih krajih na Zgornjem Štajerskem. Službe ni mnogokrat menjal in iz izpričeval je bilo razvidno, da so bili vsi gospodarji z njim zelo zadovoljni.

Podatki o njegovem hlapčevanju so bili popolnoma redno vpisovani do leta 1895. Od leta 1895 do leta 1907 pa nenadno izginejo po- datki... Razlog je povsem enostaven. Do leta 1894 so bili s hlapcem popolnoma zadovoljni; ampak leta 1894 je dopolnil Fommer že 66. leto svojega življenja in je bil preslaboten za hla- pečvska dela. In staremu hlapečvskemu prole- tarcu ni preostalo drugega, kakor da se je udinjal za dninarja in je zaslužil po 25, 30, 35, celo 40 vinarjev na dan! Polagoma so ginile moči in polagoma je vedno težje opravljal svoja dela. Da se vsaj skromno preživi, je ple- tel košare.

Ali bolj in bolj so pešale ubožnemu starč- ku moči in zadnjih pet let je nekaj tako zače- ljeni hlapec — ker je bil čvrst — živel v veliki bedi. Dne 28. januarja 1907 bremo v njegovi poselski knjižici zadnji podatek: »Pletel je ko- šare in so ga poslali po odločbi zdravnika dr. Czerwenke v bolnico.«

SVATOPLUK ČECH:

Zastavljeni značaj.

Naši pisatelji trpe na eni napaki — vsi za- pravljajo preveč denarja — seveda le na pa- pirju. Le stopimo za junakom po njegovi deset pol dolgi poti: kaj vidimo? Navadno je brez službe, ne zavzema nobene dohodkov bogate stopnje, pa kljub temu stanuje po najboljših ho- telih, uživa najdražje jedi, puši izključno le de- licate havanke, ima za stare prosjake vedno ce- kin pri roki, za napitnino stresa vselej le cekine, za ježo v temno noč mu je na razpolago vsak trenutno isker, osedlan vranec, koplje se v mor- skih kopališčih, potuje po Italiji, in ko je tako zapravljivo preživel devet pol, razpolaga še vedno z zadostnimi svotami, da se iz obupa nad nezvestobo svoje ljubimke vrže v burni vr- tince razveseljevanja, da utopi v potokih šam- panca svoje žalostne spomine in se izživi ter izdivja v omotnici razkošnih gostij...

Naši pisatelji, kakor pravim, ne poznajo ve- ljave denarja.

Manjše zneske načelno zametujejo. Če na- vajo svote, so vedno milioni, dvajset do tride- set tisoč letnih dohodkov — manjše številke se jim ne zdijo vredne, da bi se o njih govorilo. Ali je kdo od vas že kdaj bral, da je imel Artur na primer 90 kron mesečnih dohodkov?

S tem je pa v zvezi še neka druga napaka. Pri opisih oseb vedno izpuščajo bistven znak.

Na dolgo in široko opisujejo postavbo, lase, nos, obleko in značaj — samo ene, jako važne stvari se pa nalašč izogibljajo. Privoščijo nam upogled v skrivnosti oblačilnice svojega junaka, v tajno delavnico njegovih misli, v najtem- nejše kotičke njegove duše, skratka v vse, le ne njegov denarni mošnjiček. In baš to bi morali storiti najprej. Tako bi čitatelj najprej spoznal s kom ima čast, in oris značaja bi na mah bil po- stavljen v najsvetlejšo luč.

Jaz hočem napraviti prvi skromni poskus

v tej smeri. Evo denarnico mojega junaka, go- spoda Alfreda N.!

Prosim, pogledjte notri — tu vidite par pre- delčkov in v njih — nič; tu poseben predelek... notri zopet nič; denarnico obrnimo s hrbtom navzgor, jo strememo... kaj pade iz nje? Nič...

Druge osebnosti zdaj hitro odpravim. De- loma sledijo že iz brezvebinskega uvoda. Vit- ka, pravilno vzraščena postavba... upadlo, sa- njavo obličje... na ustnih grenkobnih nasmeh in v glavi svet pretresujoči nazor. Na nogah par ponošenih škarpov, na sebi dvomljive hla- če in tri četrtine nekakega sukničja, v roki dva vatla dolgo pipo, ki se iz nje vije zadnji vdih v podobi sinjega tobakovega oblačka. Dim se dviga in vije, domišljija vpleta vanj svojo zad- njo podobo, ta poblebi, ugasne in se razblini z oblačkom... In pipa in fantazija ugasneta.

In katera podoba se je razblinila z dimom? Podoba krasne brezčutne deklice...

Pusto je zdaj v glavi, kakor v sobi. V pra- zne kote se je naselil mrak; iz omare za oble- ko zeva brezupna praznosta; postelj sanja lepe sanje o blazinah; na polici manjkajo knjige — in pomanjkanje reži iz vseh kotov: »Hi, hi! Svet te je zapustil, ljubica te je osramotila, jaz te pa ne ostavim, ljubi moj dečko!«

Ugasla pipa zdrkne iz roke, z usten izgine grenkobni nasmeh, trepalnice se skrčijo — in proč je zlati sen.

Nekdo je nalahno potrkal na vrata. Alfred je skočil pokonci. Ali naj odpre? Nedvomno se je kdo zmotil; njegovih znancev gotovo ni nih- če, kajti ti vedo, da on ne more ničesar posoditi. Toda v božjem imenu! Previdno je odprl vrata, s primernim ozikom na svoje dvomljive hlače in tri četrtine sukničja.

V sobo je smuknil možic, čigar zanemar- jena zunanost se je izvrstno podajala k bese- dam, s katerimi se je upeljal: »Stare obleke, sta- ro perilo... gospodek! Aron plača dobro, bri- ljantno!«

Na Alfredovih ustnih se je pojavil prejšnji

grenkobni nasmeh. »Nimam ničesar!« je odsl- vil žida kratko.

Ampak ta se ni dal tako hitro odpraviti. Tiščal je vztrajno v izbo in nosljal:

»No, morda se le kaj najde. Stari čevlji, sta- re knjige... Aron kupi vse, prav vse!«

»Prepričaj se torej sam!« ga je zavrnil Al- fred bridko. »Tu omara za obleko, tu polica za knjige, tu...«

»Bog zna, nič, čisto nič!« se je čudil žid. »Kakor izpihano. Škoda, mladenič! Škoda. Aron dobro plača.« Pri teh besedah je potegnil iz umazanega kaftana usnjato denarnico in jo stresel.

Tedaj se je začul čisti jasni cvenk, mam- livi glas kovine, zapeljivejši od pesni morske deklice.

Alfred je vztrepetal ob tem zvenku; njegove oči so se poželjivo zabodele v umazano možnjo.

Preko obraza židovega je šinil kakor blisk zadoščena in prezirljivosti. Božajoč z roko kvišku molečo možnjo, je klepetal dalje: »Aron dobro plača, mladi mož! Aron kupi vse, vse, vse!«

»Saj vendar vidiš, da nič nimam!« je za- kričal Alfred jezno.

»Ej, gospod, saj ni treba, da takoj vzraste- te! Gospod ima pač nekaj, za kar bi Aron dal mnogo, mnogo cekinov...«

»Ne norčuj se, čifut! Sicer sfrčiš po stopni- cah naravnost v Abrahamovo naročje!«

»Aron zna, kaj govori,« ga je miril žid z zopno ponižnostjo. »Gospod poseduje redko dragocenost, za katero bi Aron plačal, karkoli bi gospod zahteval.«

Pri teh besedah je segel s prsti v možnjo. Alfred mu je sledil z žarečim pogledom, govo- reč:

»Dobro, govori, kaj imam, za kar ne vem? Kaj naj ti prodam?«

Žid stopi korak bliže, se skloni k njemu in mu zašepeče na uho: »Značaj!«

Alfred se je ozrl vanj s široko izbuljenimi očmi: »Značaj? Ali noriš?«

Žid se je odmaknil, se zravnal in govoril ponosno: »Gospod se čudi. Ampak Aron ku- puje vse: ponošene obleke, deklško krepšot, stare dežnike, čast, kite, utrinke mislecev, za- čje mehove — Aron kupi cel svet. Čemu naj bi potem ne kupoval značajev? Značaj so danda- nes redki. Ljudi brez značaja je povsod dosti...«

Alfred je strahoma zrl v pripovedovalca.

Skozi okno so se pravkar izlivali zadnji prameni zahajajočega solnca, spreminjajoči žida v pošast. Mošnja v njegovi roki je pekoče ža- rela, skušntrani lasje in brada so se mu spremenili v zlato nit, iz gub njegovega kaftana in ne- pravilnih potez v obrazu je bleščalo zlato, nje- gove velike oči so žarele kovinast sijaj kakor cekina. Zdelo se mu je, kakor da gleda pred se- boj zlatega demona z upognjenimi tilnikom, s pohlepno skrivljenimi prsti, ki se hoče vreči na upehano žrtev, da izsesa iz nje živo kri in udu- ši v njej poslednjo božansko iskro...

Zastrl je obraz z obema rokama. Ko se je zopet ozrl, je videl žida v prvotni podobi, brez strahotnega sijaja — solnce je že zatonilo.

»No, ali mi gospodek prodaja značaj? Aron dobro plača. Povpraševanje za njem je veliko; kajti volitve so pred durmi... No, ali prodaste, gospod? Aron plača silno svoto.«

Nato je potegnil žid iz možnje cekin, držeč ga med prsti kvišku. Alfred je nekaj hipov bil žid v mraku bleščече zarisal, toda v trenutku se je okrenil in dejal s krepkim, odločnim glasom: »Nikakor, ne prodam ga!«

Žid je zmajal z glavo: »Ej, ej, ne prodaj ga? Bog zna, lep značaj! Dam dvakrat toliko! — Še ne? Trikrat toliko — čist značaj! — Tu- di ne? Za milijonarja vas napravim — bivali bo- dete v palačah, pili najzlahtnejše vino, poljubo- vali najslajše ustnice...«

(Konec prihodnjč.)

Bolniška postelj onemoglega starčka v hlevu.

Starček je opešal popolnoma. Toda v njegovih poselski knjižici so našli spovedni listek iz leta 1901 z napisom: »Kdor vstraja do konca, bo izveličan!« In stari kmečki hlapec je hotel vstrajati do konca, da se... izveliča. Da, starem, onemoglemu kmečkemu hlapcu blesti iz daljave lepo plačilo — namesto starostnega zavarovanja — večno izveličanje.

Kako pa se mu je godilo pred večnim izveličanjem, spoznamo iz žalostnega dejstva, da ga je našla v četrtek 15. januarja njegova snaha v Krottendorfu pri posestniku Francu Painsiju v hlevu, kjer je ležal na stari cunji in stokal v bolečinah. V hlevu je bila bolniška postelja osivelega kmečkega hlapca in nihče se ni brigal zanj! In če bi se ne pobrigala zanj njegova snaha, tedaj bi se bila zgodila sramotna zgodba, da bi bilo ostudno ležišče smrtna postelja bolnega starčka, ki je že izdihnil v graški splošni bolnici.

Seveda, ko je bil še mlad in krepak, tedaj so se kmetje kar pulili zanj! In kar tekmovali so, kdo ga v poselski knjižici bolj pohvali! Toda na njegove stare dni ne najdemo nikakih podatkov v poselski knjižici, ki bi izražali »popolno zadovoljstvo« z opešanim hlapcem. Usoda kmečkega hlapca je pač taka, da mu na stara leta s sovraštvom kažejo hrbet vsi tisti, ki so mu popili silo njegovih boljših let!

Ljubljana in Kranjsko

Založba „Zarje“ opozarja vse obvezničarje, da redno odpošiljajo obroke. — Vse strankine pristaže pa prosimo, da store svojo dolžnost glede na tisk. Vsak strankin pristaša mora vzeti najmanj eno obveznico, ker le na ta način pokaže, da mu je kaj na razvoju stranke. Tisk je glavno orožje, ki ga imamo. Skrbimo zato, da bo to orožje dobro. Torej: na delo za „Zarjo“, zlasti z obveznicami.

O sladkorni kupčiji v Ljubljani je bil v kranjskem deželnem zboru sprejet sledeči Peganov nujni predlog: »Draginja, ki vlada zadnji čas ne samo pri nas, ampak tudi splošno v Avstriji, je zelo občutljiva. Nekateri ljudje pa skušajo to draginjo, ki je že itak dosti velika, povečati s tem, da cene raznih živih umetno draže potom kartelov. Karteli te vrste so sicer po zakonu nedopustni, vendar je to brez pomena, če država oblast ne vrši nadzorstva. V pretečenih mesecih se je sklenila med nekaterimi večjimi ljubljanskimi trgovci na eni strani in pa med sladkornim kartelom na Dunaju na drugi strani pogodba, vsled katere se je sladkorni kartel zavezal, da ne prodaja sladkorja za Kranjsko nikomur drugemu, kakor samo konzorciju desetih ljubljanskih trgovcev, ki so na ta način napravili nov kartel, po katerem naj se sladkor podraži za celo kranjsko deželo. Sladkor se od novega leta 1912 naprej prodaja iz tovarn po 91 K 50 h meterski stot, v Ljubljani stane z ozirom na vožnjo 4 K 84 h več, vendar se od tega odbije popust po 50 h pri stotu pri večjem odjemu, tako da bi iz tovarn naročen sladkor stal ljubljanske trgovce 95 K 84 h, Gori navedeni kartel ali podkartel desetorice ljubljanskih trgovcev pa določa za meterski stot ceno 101 K, torej prodaja sladkor z dobičkom 5 K 16 h pri meterskem stotu, to zaračunano na vagon da dobička 516 K. V minoletem letu se je na Kranjskem porabilo nad 700 vagonov sladkorja, vsled česar se lahko izračuna, da bo desetorica ljubljanskih trgovcev na račun malih konsumentov napravila v letu 1912 na neopravičljivi in postavljeni nedopustni način dobička nad 360.000 K. To niko denarja naj tedaj izgine na račun večinoma ubogega prebivalstva naše dežele v žepu desetorice trgovcev, ki so na ta način proti postavi in brez sodelovanja državne oblasti pridobili na Kranjskem sladkorni monopol. Vsled tega kartela se morajo vsi drugi trgovci podvreči na milost in nemilost navedenih desetih trgovcev ali pa dobiti sladkor po ovinkih na težaven način, da narode sladkor potom tretjih oseb v kakem drugem mestu izven Kranjske, kamor morajo iti sladkor in od tam šele v Ljubljano oziroma na Kranjsko sploh, na kateri način se blago vsled vožnje zopet v škodo konsumentov znatno podraži. Z ozirom na to predlagamo: Visoka zbornica skleni: Deželni zbor kranjski izraža svoje prepričanje, da se dajo kričeče krivice, ki jih napravljajo karteli konsumentov, odpraviti ali preprečiti le na ta način, da se take in enake združitve producentov postavijo pod nadzorstvo državne oblasti. V tem zmislu ponudimo deželni zbor c. kr. deželno vlado, da se z vsemi močmi podpira stremljenje osrednjega parlamenta na izdajanje kartelnega zakona, s kojim se uvede stroga državna kontrola nad karteli, oziroma tem podobnimi združitvami producentov.

Ožja volitev v obrtno sodišče ljubljansko bo končno v nedeljo dne 25. februarja. Juški priobčimo v »Zarji« kandidata Zveze delavskih društev. Naši kandidati so v ožji volitvi v mali obrti s liberalnimi v veliki obrti pa s klerikalnimi kandidati. Toda dočim liberalci prepustljajo malo obrt prostovoljno kandidatom Zveze delavskih društev, skušajo klerikalci v veliki obrti prodreti s svojimi protidelavskimi kandidati. Opozorjamo, da pripravljamo prostovoljno izbrane kandidate delavskih društev in da bi bilo delavstvu malo v čast, če bi pri takih nepolitiških volitvah, kakor so volitve v obrtno sodišče, zmagovala klerikalna politična stranka, zakaj ne le, da je klerikalna stranka nazadnjaška nego je tudi v svoji politiki kakor nam posebno naše sedanje domače razmere dokazujejo le prečitno protidelavska. Smelo trdimo, da se klerikalci v svoji brezobzirnosti v svojih najbolj katoliških podjetjih drzno teptati delavstvu državljanke pravice in pripadniki takih političnih strank naj iščejo zaupanja med delavstvom, ki zahteva zase svojo budo, ki zahteva zase pravice, ki pristojajo poštenemu človeku! Delavci in delavke, ki ste volili že zadnjič, glasujte tudi v nedeljo za kandidate, ki jih bo pripravljala jutrišnja »Zarja«.

Sp. Šiška. Občinski računi za pretečen leto so na vpogled vsakemu občinarju od 13. t. m. do 28. t. m. Kdor si hoče dobiti jasno sliko

o denarnem gospodarstvu naše občine, ta naj ne zamudi te prilike in naj si obič. račune ogleda. — Govore sedaj, da bodo oz. da so že minule obč. volitve razveljavljene ter da se bodo vršile nove. Koliko je resnice na tem ne vemo. — **Vodovodna zadruga za Šiško** je imela minuli teden (dne 12. t. m.) redni občni zbor, kjer je poročal odbor o računih zadruge za l. 1911. Iz poročila posnemamo, da je vodovod upeljan v 123 hiš. Članov pa ima zadruga 39, 5 več kot l. 1910. Med temi 39 so trije »mrtvi«, tako da je prvih le 36. Člani plačujejo vodo kubični meter po 30 vin., nečlani po 50 vin., v nadzorstvo zadruge je občni zbor soglasno izvolil: veletržca M. Rosnerja, posestnika Tarmana in sodr. Antona Kristana. — Na občinski deski je opazovati velik kos »mizerije« — v obvestilih, kje bodo ta ali oni dan dražbe miz, stolov, sivalnih strojev itd. Človeka boli srce, ker te dražbe so — dokaz mizerije. Draginja pritiska — odpomoči pa ni. Eksekutor in dražbe bodo kmalu normalne prikazni.

Velika Sokolova maskarada: »Jaz Pierretta, Ti Pierrot!« se prične danes ob 8. uri zvečer v vseh gorenjih prostorih Narodnega doma. Veleobsežne sijajne dekoracije obeh dvoran in vseh stranskih sob je izvršil akad. slikar g. J. Vavpotič. Buffeti, kavarna, vinarne, svetlobni efekti, particuleri. V »Slavčevci« sobi tragikomedije gledališke družbe neugonobljivega razposajenca Gašperčiča, — živih oseb z lesenimi gestami in dejanji. V veliki dvorani evolucije številnih skupin. Povsod pušna revolucija, smeh in zabava tudi za nemaskeirance.

Elektrokineematograf „Ideal“. Spored za terek dne 20, sredo 21. in četrtek 22. februarja 1912: »Romanje na Japonskem«. (Krasen naravni posnetek.) »Prejubezniva žena«. (Komično.) »Odkupnina blaznosti«. (Ginljiva drama.) Samo popoldne! Varietetni film. »Kaznjena št. 10 in 13«. Dodatek večernim predstavam! (Velika drama iz kaznišnice od znamenite Nordiskfilm Co. — Dolgost filma 1000 metrov.) »Little Hans vojak v kolonijah«. (Velekomično.)

Umrli so v Ljubljani: Leopold Sedej, železniški uslužbenec, 34 let, Ilirska ulica 22; Ana Schweitzer, zasebnica, 71 let, Florjanska ulica 19; Jurij Jesenko, delavec, 72 let, Radecega cesta 11; Josip Uhlir, orožniški stražmojster, 46 let, Zaloška cesta 29; Franciška Dane, zasebnica, 73 let, v deželni bolnici.

Železničarska plesna veselica v Borovnici, ki se je vršila dne 11. februarja v restavraciji g. Drašlerja, je uspela nad vse pričakovanja lepo. Veselični odbor krajne skupine izreka iskreno zahvalo cenjenim gostom iz Divače, Rakeka, Logatca in Ljubljane za prijazni obisk, vsem sodrugom in sodružicam, ki so sodelovale pri veselici, za njih trud in požrtvovalnost. G. Drašlerja pa za dobro in točno postrežbo. Od čistega dobička je veselični odsek sklenil darovati 11 K za tiskovni sklad »Zarje«, 10 K borovniškim občinskim revežem in 20 K v lokalno blagajno borovniške skupine. — Zlobnemu jeziku, ki se z obrekovanjem in lažljivimi vestmi zadirja v našo železničarsko veselico in ki hoče jemati naši skupini ugled in dobro ime, bodi povedano, da njegovo lajanje ne sega niti do stopal!

Smrt otroka pod vozom. Skozi Borovnico je peljal 13. t. m. popoldne neki posestnik težko obložen voz. Sredi vasi se je igralo na cesti več otrok, ki jim je voznik zaklical, naj se ognejo. Dveletna Marija Žerjavova je stekla čez cesto in zašla med konje. Čez nesrečno dekle je šlo sprednje kolo in jo tako težko poškodovalo, da je kmalu izdihnila.

Nasilen mojster. V žužemberški občini se je učil pri čevljarjem mojstru Francetu Kaciču deček Ernst Jagodič. Dne 12. t. m. je poveril mojster dečku neko delo ki ga pa vajenec ni opravil po mojstrovih volji. Surovi mojster je nato zagnal proti njemu velike čevljarke škarje s tako silo, da so predrle vajencu obleko in se mu zasidile 20 centimetrov globoko pod peča v hrbet. Težko ranjenega dečka so prepeljali v kandijsko bolnico, nasilnega mojstra pa odpeljali v zapor, ker ni avstrijski državljan in bi lahko pobegnil.

Boj z medvedom. V Mertovcu ob Kolpi je šel lovski najemnik J. Stimac 16. t. m. s tovarišem na lov v strma pobočja, ki obrobujajo Kolpo in dovoljujejo prostor samo tesnim, smrtonavnim stezam. S sabo sta imela mallega, a izbornega lovskega psa, ki je jako dobro sledil. Upala sta, da dobita lisico ali zajca. Nenadno obstane pes pred visoko pečino, ki je kazala z gostim grmovjem zarasteno razpoko, in prične lajati. Lovca sta takoj slutila, da je pes ovohal medveda. Z lovskimi noži sta odrezala mlado bukev in podrezala v razpokino. Kmalu je prilemastil medved, ki sta ga sprejela lovca s svinčenkami. Kosmatinec se je raztogotil, jezno zarenčal, se upokončil in začel mahati s prednjimi nogami. Drzna lovca sta bila v skrajni nevarnosti: pred njima razdržen medved, za njima strma pečina, na desno in levo zopet same pečine — beg je bil nemogoč. Pretela jima je nevarnost, da ju strmoglavil medved v prepad ali ju pa raztrga. Iz tega odepnega položaja ju je rešil pes, ki je neprenehoma naskakoval medveda, lajal nanj in ga skušal uklati v zadnje noge. Da se ubrani nadležnega psa, se je medved zaokrenil proti njemu, pri tem pa je omahnil in se strmoglavil 50 metrov globoko, kjer je obležal ves razbit. Poznejše raztelesenje je dognalo, da so obtičale svinčenske samo pod kožo in niso napravile nobenega učinka, pač pa si je kosmatinec zlomil pri padcu rebra in dobil težke notranje poškodbe, ki jim je podlegel. Zver je bila težka okoli 120 kilogramov. Mrtvega medveda so prepeljali v Kočevje.

Koroška Bela. Zanimanje za organizacijo konzumentov v naši občini raste od dne do dne. Sestanek članov dne 18. t. m. je pokazal, da bomo imeli prav kmalu svojo zadrugo prodajalno. Mnogobrojni poslušalci so navdušeno odpravili besede sodr. Antona Kristana, ki je razlagal, kaj je in kaj naj bo organizacija konzumentov. Sodrugi Cink, Uranič, Svetina, Smolej ter drugi sprejema člane. Vsakdo pa lahko pristopi tudi v s avki prodajalni. Pristop 1 K, delež 30 kron.

Ustanovni občni zbor splošne delavske zveze „Vzajemnost“ za Štajersko in Koroško. Pripravljalni odbor za ustanovitev splošne delavske zveze „Vzajemnost“ za Štajersko in Koroško je sklenil sklicati ustanovni občni zbor v nedeljo, dne 25. svečana 1912 ob 3. popoldne v „Delavskem domu“ v Trbovljah. K temu zborovanju vabimo tudi vse zunanje zaupnike, da se, čim je količaj mogoče, ustanovnega občnega zbora udeležijo. Delavstvo v Trbovljah naj se udeležijo ustanovnega občnega zbora „Vzajemnost“ v čim večjem številu. — Za pripravljalni odbor: Ivan Tokan, Ignacij Siter, preponenta.

Štajersko.

Seja revirnega odbora se ne bo vršila, kakor jo bilo prvotno naznanjeno, dne 22., temveč dan pozneje v petek, dne 23. t. m. ob 9. dopoldne v „Delavskem domu“ v Trbovljah. Vzrok preložitve je ta, ker se vrši dne 22. t. m. konferenca rudarske zadruge skupina II. v Celju. Rudarsko tajništvo.

Trbovlje. Konferenca odborov podružnic „Unije rudarjev avstrijskih“, pevskega zbora in rudarske skupine II, ki je bila pretečeno sredo, se nadaljuje v sredo dne 21. svečana t. l. ob 6. zvečer v „Delavskem domu“. Vsi člani imenovanih treh odborov naj se zanesljivo in točno ob določeni uri udeležijo konference. Iv. Tokan.

Koroško.

Črna. Naš zadnji shod rudarjev, ki je bil nad vse pričakovanje izvrstno obiskan, ni dal dolgo miru našim ljubeznivim klerikalcem. Poseben govor sodruga Tokana in brošure, ki jih je pri shodu v precejšnjem številu razdelil, niso dale mirne vesti našemu kaplanu toliko časa, dokler ni prihodnjo nedeljo s prižnice izbruhal iz sebe, kar ga je težilo. Skoraj celo pridigo je uporabil v zabavljanje in obrekovanje socialne demokratične stranke in posameznih v ospredju stranke svoječih sodrugov. Slikal je kakšna nevarnost tvič v tem za krščanstvo, ko prihaja vsak trenutek v Črno kak socialni demokrat, ki s svojimi govori ljudstvu sicer ne trga vere naravnost iz srca, toda ga polagoma zastruplja. Hujšaka kaplan bi najraje videl, da bi smel napraviti grmado, na kateri bi vsakega sežgal, ki se ne bi hotel brez-pogojno pokoravati njegovi volji. Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe, molite za svoje sovražnike stoji zapisano, kaplan pa zbuja v ljudih sovraštvo, in jih odvajajo od Kristovega nauka. Napram vsem tem izbruhom farške nestrpnosti ostajamo popolnoma hladno krvni, stojimo kakor skala, ob katero se tudi v Črni zlobno farizejstvo faroških gospodov razbija. Prepričani pa smo, da bodo izrastki, ki cveto na polju nestrpnega sovraštva, obrodili za pošteno delavstvo in njegovo stran-ko obilo koristnih sadov. Črnškemu kaplanu pa bomo hvaležni, ker nam bo pripomogel s svojo hujskarijo do zmage.

Goriško.

Novo kopališče v Gradežu. V Gradežu prične zidati kopališčna uprava v najbližjem času veliko kopališče. Stroški so proračunjeni na pol milijona kron.

Istra.

Nepravilni rekrut. Iz Rovinja poročajo: Kazensko sodišče bo imelo opraviti z nenavadnim slučajem, da je več mesecev opravljal vse rekrutne vaje vojak, ki niti ni bil rekrut. S svojimi prijatelji, ki so bili potrjeni v lovski bataljon, je priokal in pripel tudi 20letni ključavničarski pomočnik Ludovik Josip Schlemmer v budimpeštansko Marije Terezije vojašnico. Kakor njegovim tovarišem tako so posadili tudi Schlemmerju vojaško kapo na glavo. Ko je pozneje odšel vsak rekrut k svoji kompaniji, se je hotel Schlemmer vrniti. Ker pa je imel na glavi vojaško kapo in ga je straža opravičeno smatrala za rekruta, so ga ustavili in zavrnilli. Tako je ostal do drugega dne v vojašnici. Iz Budimpešte je odšel bataljon v Rovinj, kjer je njegova garnizija. V Stolnem Belgradu je hotel Schlemmer, ki mu je bila vsa zadeva čedalje bolj neprijetna. skrivoma zapustiti svoj oddelek in oditi domov. Ali vojaška straža ga je prišla in ga poslala k njegovemu oddelku pod strogim nadzorstvom, če prav je Schlemmer sveto zatrjeval, da ni rekrut, da je vse le zmota in da gre šele prihodnje leto na nabor. Dospel je v Rovinj; ker se podatki o njem niso vjemali, ga je častnik vprašal, kje je bil na naboru. Schlemmer je mislil, da se zdaj tako ne more več rešiti iz zagate, pa je dejal, da je bil na rednem naboru poltjen v lovski polk. Vojaška oblast se je obrnila po informacije o Schlemmerju na njegovo rodno občino. Ob znani počasnosti birokratičnega kljuseta pa so minili trije meseci, preden je bil dospel dotični odgovor iz Schlemmerjeve rodne občine. Medtem je Schlemmer čvrsto opravljal vse rekrutne vaje. Čez tri mesece pa je dospel odgovor, ki je povedal jasno in razločno, da je Ludovik Schlemmer star šele 20 let in da gre šele prihodnje leto na nabor. Na ta odgovor so ga odpustili, toda naperili so proti njemu ovadbo zaradi „ponarejanja dokumentov“, ker je bil narekoval v svoj rodovnik napačne podatke, in se bo moral zagovarjati pred kazenskim sodiščem.

Trst.

Nesreča na delu. V četrtek popoldne je v tržaški čistilnici riza na Campo Marzio odtrgala transmisija levo roko 19letnemu Viktorju Repiču, stanujočemu v ulici del Olmo. Pretresljiva je bila žalost očeta, ki dela tudi v čistilnici in ki je bil priča sinove nezgode. Ob tej priliki opozarjamo obrtnega nadzornika g. Goljevina, da posveča tržaški čistilnici riza nekaj več pozornosti. Tako zanemarjenega podjetja ni kmalu dobiti, o varnostnih napravah ni govora in ves zavod je kakor past za delavstvo. Nevarnost je huda po dnevi, po noči, ob slabi razsvetljavi pa je še večja. Če zaide delavec, od 12 do 18urnega dela utrujen in upehan, vsled sramotno nizke meze ob sedanjih draginji le

slabo hranjen, z roko ali glavo pod kolo, ni nič čudnega. Ampak podjetje, ki dela z 20 do 25% čistega dobička ne vidi potrebe, da bi skrbelo za red in varnost, in zato bo dolžnost delavstva samega, da napravi sramotnim tem razmeram enkrat kraj in konec in začne energičen boj za svoje zdravje!

Vestnik organizacij.

Krojaški društven shod se vrši v soboto 24. t. m. ob 8. zvečer pri Matjanu na Turjaškem trgu. Trbovlje. Napovedana diskusija se v četrtek dne 22. t. m. ne vrši, pač pa bo prihodnja diskusija v četrtek dne 29. svečana ob pol 7. zvečer v „Delavskem domu“. Trbovlje. V petek dne 23. februarja 1912 bo v „Delavskem domu“ važna seja revirnega odbora Unije avstrijskih rudarjev, ki se prične ob 9. dopoldne. Zunanji člani revirnega odbora naj pridejo pravočasno v Trbovlje.

Umetnost in književnost.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes, v torek, se ne igra. — V četrtek velika lirsko opera „Rusalka“ (za par-abonente). — V soboto opereta „Carične amaconke“. — V nedeljo zvečer opera „Rusalka“.

ZADNJE VESTI

»STAVKA« VOJNE MORNARICE V PULJU.

Kriza v občinskem svetu.

Pulj. 19. februarja. Občinski svetovalci 4. volilnega razreda, ki pripada izključno vojni mornarici, in II. sekcije I. volilnega razreda, ki pripada uradništvu, so odložili mandate, ker ni noben zastopnik vojne mornarice sprejet v upravo planarne.

KONEC KOVINARSKEGA IZPORA V PRAGI.

Praga. 19. februarja. V smislu dogovora med društvom strojnih tovarnarjev in prizadetimi delavskimi organizacijami in v smislu kolektivne pogodbe se je danes začelo zopet delo v kovinarskih obratih. Le v treh obratih se kovinarji niso vrnili na delo. Če se v kratkem ne dožene sporazumljenje, je nevarnost, da vse strojne tovarne znova izpro svoje delavstvo.

CESTNI NEMIRI V SERAJEVU.

Demonstracija bosanskega dež. zbora proti policijski brutalnosti.

Serajevo. 19. februarja. Ob prenapolnjenih galerijah in praznih vladnih klopih je bila otvorena danes seja dež. zbora Serajevski župan posl. Curčić Efendi je obžaloval večerajšnje krvave dogodke in zahteval od vlade pojasnila, kakšno zadoščenje bo dala za nedolžno prelito kri. Končno je predlagal v znamenju žalosti in protesta zoper nečloveški nastop policije konec seje. Prebivalstvo je pozvalo, da se pomiri in prepusti zadevo svojim poslancem. (Viharno odobravanje vse zbornice.) Nato se je seja zaključila z ogorčenimi kliči zoper vlado in policijo.

Mnogo oseb ranjenih.

Serajevo. 19. februarja. Pri večerajšnjih demonstracijah je bilo mnogo oseb ranjenih s sabljo in od konjskih kopit. Dijak Sakinagić sin serajevskega občinskega svetnika, ki je dobil dve krogli, je bil v bolnici operiran; njegovo stanje je brezupno in se bori s smrtjo.

Kdo je streljal? Policijska legenda.

Serajevo. 19. februarja. Uradna preiskava je »dognala«, da revolverskih strelcev pri večerajšnjih izgredivih ni oddala policija, temveč eden demonstrantov, ki ga pa niso še dobili. Aretiranih je doslej 17 oseb. Med njimi sin šolskega ravnatelja. Vse časopise brez razlike strank soglasno obsoja brutalni nastop policije.

Intervencija dež. poslancev.

Serajevo. 19. februarja. Po končani seji se je deputacija dež. poslancev podala k deželnemu šefu generalu Poirorku, proseč ga, da z vojaško asistenco po nepotrebnem ne razburja itak razburjenega prebivalstva. Dež. šef je obljubil, da nastopi vojaštvo šele na prošnjo policije; če ne bo demonstracij, ne bo tudi vojaške asistencije.

Mir na serajevskih ulicah.

Serajevo. 19. februarja. Župan je izdal oklic, v katerem svari prebivalstvo pred nepremišljenimi izgredivi. Večerajšnji dan se izgredivi niso ponovili. Dopoldne so srednješolski dijaki napravili demonstracijski obhod po mestu, ki je končal — s cesarsko himno pred deželnovladno palačo. Zvečer je bilo na korzu malo bolj živahno kot običajno in trgov. malo prej zaprite, vendar ni policija izzvala nobenega konflikta.

Protest Bosancev v Zagrebu.

Zagreb. 20. februarja. Bosanski dijaki zagrebške univerze so imeli protestno zborovanje, ki je poslalo predsedništvu bosanskega sabora brzojavni poziv, da ukrene najstrožjo preiskavo.

OBSTRUKCIJA PROTI BRAMBNI PREDLOGAM NA OGRSKEM.

Budimpešta. 19. februarja. Kossuthova in Justova stranka sta imeli popoldne konferenco, na katerem sta sklenili z enako silo nadaljevati boj zoper brambno predlogo.

PRED SPLOŠNO RUDARSKO STAVKO NA ANGLEŠKEM.

Znamenja za stavko.

London. 20. februarja. Pojavljajo se že znamenja, ki proročujejo velikanski boj rudniškega proletariata z rudniškim kapitalom. Glavna težavnica je že odpovedala velikem številu uslužbencev, kar ne more ohraniti obrata v polnem obsegu. Velike železne livarne so sledile njenemu zgledu. Cene premogu naraščajo. Računajo, da bo trajala stavka okoli šest tednov.

Izborna organizacija angleških rudarjev.

London. 20. februarja. Angleške rudarske organizacije razpolagajo z ogromnimi sredstvi. Sklad škodske rudarske organizacije znaša nad 6 milijonov, organizacije valiških rudarjev nad 3 milijone in organizacije ostalih okoli 10 milijonov.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

skladišče oblek domačega izdelka za gospode in dečke. — Velika izbira tu- in domačega zemskega blaga za obleke po meri. — Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

PO AEHRENTHALOVI SMRTI.

Sožalne izjave grofici Aehrenthalovi.

Dunaj, 20. febr. Cesarjevo lastnoročno spisano sožalno izjavo je izročil grofici Aehrenthalovi cesarjev glavni pribočnik grof Paar. Nemški cesar, italijanski kralj in rumunski kralj so poslali grofici sožalne brzojave. Nadalje so izrazili grofici Aehrenthalovi sožalje med drugimi tudi ministrska predsednika grof Stürgkh, grof Khuen-Herdervary ter nemški državni kancelar Bethmann-Hollweg.

Sožalne izjave vnanjemu uradu.

Dunaj, 20. febr. Skoro vsi monarhi in skoro vse države so izrazile vnanjemu uradu sožalje ob Aehrenthalovi smrti.

ITALIJANSKO-TURSKA VOJNA.

Bombardiranje Moke.

Carigrad, 19. febr. Turška poročila javljajo, da je hotela 15. t. m. italijanska torpedovka pri Moki zapleniti turško ladjo. Turški vojaki so pričeli streljati, nakar se je torpedovka umaknila in iz dalje bombardirala pristanišče. Mošeja in dvoje hiš je bilo lahko poškodovanih. Italijani so bombardirali tudi južno pristanišče in razrušili del vojašnice.

Praska pred Bengazijem.

Rim, 19. febr. Iz Bengazija poročajo z dne 17. t. m.: Ko je manevriral prvi bataljon 4. pešpolka med utrdbami, so ga obstreljavali Budutni, 200 po številu. Bataljon je vrgel sovražnika nazaj.

Socialisti proti vojni.

Milan, 20. febr. Zbor okolo 200 delegatov italijanske socialistične zveze je sprejel predvčerajšnjem Turatijev dnevni red proti vojni in se izjavil za odločno opozicijo proti Giolittijevemu ministrstvu; zbor je zahteval, da se umakne aneksijski dekret. Po zborovanju je bila demonstracija, a je policija demonstrante razkropila.

NEMIRNA TURČIJA.

Bombna eksplozija.

Solun, 20. febr. V Kiščeve m (monastirski vilajet) je eksplodirala v konaku bomba. Del konaka se je razrušil. Zaradi sejma pa ni bil nihče v konaku, zato ni bilo ob atentatu nobene človeške žrtve. Atentator je bil Bolgar, ki ga je razljučena množica zasledovala in ubila. Turške oblasti so trudoma preprečile dejanske napade na bolgarsko prebivalstvo in bolgarske sejmarje.

VSTAJA V MEHIKI.

Mehiko, 20. febr. Uporniki razvijajo vojne operacije po 18 državah. Pri San Pedru je padlo 17. t. m. v bitki 28 mož.

Posljite naročnino, če je še niste!

Odgovorni urednik Fran Bartl
Izdaja in založba založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

3

zlata nauki!

I.
Kdor s „FLORIAN-om se krepča,
Zmeraj dober tek ima!

II.
Če želodec godrnja,
Pij „FLORIAN-“, pa nehá

III.
Ni otožen, ni bolan,
Ta, ki vživa

Postavno varovano.

Zahvala.

Vsem onim, ki so nzs ob boleznih in prebriski izgubi našega ljubljeneja soproga, brata, svaka in strica, gospoda

Leopold Sedeja

toložili z besedo ali dejanjem, izrekamo tem potom najtoolejšo zahvalo.

Osobito se zahvaljujemo za udeležbo pri pogrebu blagorodnemu gospodu postajnačelniku, gg. uradnikom in uslužbencem južne in državne železnice, gg. pevcem za ginjivo petje, dalje vsem darovalcem krasnih vencev in vsem drugim, ki so nam na ta ali oni način izkazali svoje sočutje oziroma se udeležili pri pogrebu.

Vsem najsrčnejša hvala!

V Ljubljani, 17. februarja 1912.

Žalujoči ostali.

Založba „Zarje“ razpisuje provizorično službo

urednika.

Plača po dogovoru. Vstop s 1. marcem. Pismene ponudbe sprejema do 25. t. m. založbi „Zarje“.

Otvoritveno naznanilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem danes otvorila v

v Spodnji Šiški

na Celovski cesti št. 77 (v Juvančičevi hiši popolnoma na novo urejeno

kavarno.

Na razpolago je tudi

biljard

ter vsi važnejši časopisi, revije i. t. d.

Za obilen obisk se priporoča

Jozefa Pikel
kafetirka.

Matija Pikel

koncesijonirana posredovalnica služb v Ljubljani

se nahaja v Šelenburgovi ulici. št. 6.

Nova knjiga!

Arcibašev: Slike iz revolucije.

V tej knjigi je zbranih več povest znanega ruskega pisatelja, ki so veren odmev velikega boja proti carskemu absolutizmu in za svobodo. Povesti so pisane z markantnimi potezami in jih bo vsakdo bral z zanimanjem.

Izvod stane 1 K 60 vinarjev po pošti 20 vinarjev več. Naroča se pri založniku Stefanu Klausu, Ljubljana, Križevniška ul. 5 in pri vseh knjigarnah na Slovenskem. Denar sevpošilja naprej. Tudi znamke.

Železnato vino s kino

lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani

•• Dunajska cesta ••

Železnato vino lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani vsebuje v resnici in vedno navedeno množino železa, ima neoporečno zdravilno vrednost in prednjači zaradi tega vsem drugim železnatim izdelkom.

P. n.

Občinstvu, prijateljem in znancem vljudno naznanjam, da sem z 12. februarjem

= otvoril čevljarstvo obrt =

ter se najtoleje priporočam za izdelovanje vseh vrst obuval od enostavnih do najfinejših. Za solidno delo in primerne cene jamčim. — Obenem se priporočam gospodom kolegom za izdelovanje gornjih delov natančno in po najnovejši metodi.

Martin Kralj,

čevljarstvo mojster, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Potnik Srečko, Slomškova ulica št. 27 v Ljubljani

destilacija sadnih vonjav in izdel. naravnih sokov priporoča:

Sadni grog izborna brezalkoholna zgoščava.
Sadni grog je prijetne vonjave, izbornega okusa.
Sadni grog je gorka zimska pijača.
Sadni grog je vir novih dohodkov za gostilne, kavarne, konsumna društva.
Sadni grog obstoji delno iz naravnih sadnih sokov, delno iz finih vonjav.
Sadni grog je idejalna pijača za mladino in odrasle.
Sadni grog se vživa pri svatbah, rodbinskih večerih i. t. d.
Sadni grog stane 1 K t. j. 25 porcij K 2-80, pri večjem odjemu znaten popust.

Naznanilo.

„Konzumno društvo za Ljubljano in okolico“, vpisana zadruga z omejeno zavezo se je preselila s svojo društveno pisarno

v lastno hišo

v Spodnjo Šiško, Kolodvorska cesta 56.

Pisma za društvo je pa naslavljeni kot doslej na Ljubljano, poštni predal št. 13. Uradne ure v pisarni so: od 9—12 dopoldne in od pol 3 do pol 7 ure zvečer

Načelstvo.

Rezervni zaklad nad pol milijona kron.

Stanje hranilnih vlog dvajset milijonov kron.

Ustanovljena leta 1882.

Kmetska posojilnica

ljublanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem zadružnem domu V LJUBLJANI Dunajska cesta št. 18

Obrestuje hranilne vloge po čistih 4 1/2%

brez odbitka rentnega davka.

račun
pri avstrijski pošti hranilnici št. 828-406,
pri ogrski pošti hranilnici št. 19.984.
Telefon št. 185 Interurban.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4% brez amortizacije ali na amortizacije po dogovoru.

Eskomptuje trgovske menice.

Denarni promet v l. 1910. K 100,000.000—

Upravno premoženje v l. 1910. K 20,500.000—

Sloveče detektivske povesti

Sherlock Holmesove

izhajajo

Dobivajo se v založni knjigarni Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani kakor tudi v vseh drugih knjigarnah.

POZOR!

POZOR!